

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dimitrov Alexei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Procuratura Generală a Republicii Moldova și Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Dimitrov Alexei, s-a casat integral hotărârea din 05 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Dimitrov Alexei,

(Dosarul nr. 2ra-362/24

Nr. PIGD 2-23002811-01-2ra-21032024)

Recursuri declarate după 01 septembrie 2023. Recursuri vădit neîntemeiate, în temeiul art. 433 (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a ei.

Au examinat anterior cauza judecătoreii:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (E. Badan-Melnic)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Sîrbu, D. Dulghieru, I. Țurcan)

07 noiembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al RM și de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Ion Munteanu,
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 30 decembrie 2022, Dimitrov Alexei s-a adresat în instanță cu o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Procuratura Generală a RM și Inspectoratul General al Poliției al MAI al RM, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

2. În motivarea acțiunii a indicat că la 17 aprilie 2022, de către Inspectoratul de poliție Centru al Departamentului de poliție mun. Chișinău a fost pornită urmărirea penală pe cauza penală nr. XXXXXXXXXXXXX, în temeiul bănuielii rezonabile în comiterea infracțiunii prevăzute la art. XXX¹ afîn. (X) lit. X) din Codul penal.

3. A precizat reclamantul că potrivit materialelor acumulate organul de urmărire penală, a ajuns la concluzia că Dimitrov Alexei în perioada lunii iunie 2019 și până în prezent, aflându-se în mun. Chișinău, urmând scopul impunerii voinței și controlului personal asupra fostei „concubine” Mutu Maria, cu care a conlocuit împreună și astfel fiind, conform art. 133¹ lit. b) din Codul penal, condiția de locuire separată: persoane care s-au aflat în relații asemănătoare celorla dintre soți (concubinaj), acționând cu intenție directă îndreptată spre atingerea scopului său, a inițiat mai multe conflicte cu Mutu Maria, a întreprins mai multe acțiuni violente de intimidare, provocându-i suferințe fizice și psihice.

4. A menționat că la 08 iunie 2022 a fost recunoscut în calitate de bănuț și a fost audiat în această calitate, iar la 14 iunie 2022, prin ordonanță procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Centru, Iurcu Maxim, a fost scos de sub urmărire penală pe și a fost clasată cauza penală.

5. În acest context reclamantul a făcut trimitere la motivarea ordonanței din 14 iunie 2022 și a evidențiat următoarele „Conform art. 133¹ lit. b) din Codul penal, prin membru de familie se înțelege: în condiția de locuire separată: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, rudele, afinii lor, copii adoptivi, persoanele aflate sub curatelă, persoanele care se află ori s-au aflat în relații asemănătoare celorla dintre soți (concubinaj). Totodată, din declarațiile victimei nu s-a putut stabili existența unei familii sau a concubinajului între ea și Dimitrov Alexei din motiv că atât victima, cât și bănuțul a comunicat că aceștia nu au locuit împreună iar relațiile lor nu au fost de concubinaj, fapte constatate

și prin alte probe administrate în cadrul cauzei de urmărire penală, cum ar fi declarațiile martorilor.”.

6. A relevat că în procesul penal pornit conform semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. XXX¹ din Codul penal, dubiile în privința lui Dimitrov Alexei nu au putut fi înlăturate prin mijloace probatorii și în temeiul art. 284 alin. (2) pct. (2) din Codul de procedură penală, a fost scos de sub urmărirea penală deoarece „fapta nu a fost săvârșită de bănuیت sau învinuit.

7. Cu referire la prevederile art. 3 alin. (1) și (2), art. 10, art.11 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, reclamantul a invocat că urmare a pornirii urmăririi penale, recunoașterii acestuia în calitate de bănuیت, a suportat suferințe morale. Toate acțiunile de urmărire penală îndreptate împotriva sa au determinat ca acesta să se afle într-o stare continuă de stres și frustrare, tensiune și neplăcere.

8. A menționat că a fost bănuیت de comiterea unei infracțiuni mai puțin grave, conform legislației penale, însă cu un impact social puternic și un grad denigrator sever, iar existența unei pretinse bănuieli în comiterea unei infracțiuni de violență în familie urma a fi probată minuțios.

9. A declarat că inițial, prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuیت, și apoi prin ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a fost efectiv umilit public pentru o pretinsă faptă inexistentă, fiind adusă atingere drepturilor personal nepatrimoniale, cum sunt demnitatea și onoarea umană.

10. Cu referire la prejudiciul moral pe care l-a invocat reclamantul Dimitrov Alexei, acesta din urmă a indicat că urmează a se aprecia caracterul și gravitatea prejudiciului moral, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul.

11. La fel reclamantul a specificat că urmează să fie acordată o despăgubire care, pe de o parte, ar fi în mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, să se țină cont de particularitățile cazului.

12. A susținut că producerea prejudiciului moral rezultă din simpla existență a faptei ilicite, iar cuantumul acestuia urmează a fi determinat de caracterul subiectiv intern al prejudiciului moral. Astfel, reclamantul a remarcat faptul că este persoană care se bucură de o anumită vizibilitate în câmpul public, pledând activ pe parcursul a șapte ani pentru respectarea ordinii de drept și implicându-se voluntar în contracararea ilegalităților produse în cotidianul public, iar suma de 20 000,00 de lei, pretinsă pentru compensarea prejudiciului moral, este una rezonabilă, neexcesivă, adecvată, în raport cu acțiunea prejudiciabilă comisă.

13. Drept urmare, reclamantul a solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Dimitrov Alexei a sumei de 20 000,00 de lei, în vederea reparării prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

14. Prin hotărârea din 05 iulie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea civilă înaintată de către Dimitrov Alexei împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Procuratura Generală a RM și Inspectoratul General al Poliției al MAI al RM, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii (f.d. 101; 104/113).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

15. La 05 iulie 2023, Dimitrov Alexei a declarat apel nemotivat, împotriva hotărârii din 05 iulie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d.103), iar la 06 noiembrie 2023, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Chișinău, Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru, a depus motivarea apelului, astfel, în temeiul motivelor de fapt și de drept a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii (f.d.124/131).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de către Dimitrov Alexei. S-a casat integral hotărârea din 05 iulie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care: Cererea de chemare în judecată înaintată de către Dimitrov Alexei împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenienți accesorii Procuratura Generală a RM și Inspectoratul General al Poliției al MAI al RM, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, s-a admis parțial. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Dimitrov Alexei prejudiciul moral în sumă de 5 000,00 de lei. În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins (f.d. 142; 143/152).

17. Pentru a decide astfel, instanța de apel a analizând prevederile legale ce guvernează raportul litigios, în coraport cu suportul probatoriu anexat la materialele cauzei, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel a constatat că hotărârea instanței de fond urmează a fi casată integral, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a cererii de chemare în judecată depusă de către Dimitrov Alexei, reieșind din următoarele considerente.

18. La caz, instanța de apel a relevat că după cum rezultă din materialele dosarului, prin ordonanța din 08 iunie 2022 a organului de urmărire penală Inspectoratul de poliție Centru al Departamentului de poliție mun. Chișinău, s-a dispus recunoașterea lui Dimitrov Alexei Alexandru în calitate de bănuït în cauza penală pornită conform bănuïelii rezonabile de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. XXX¹ alin. (X) lit. X) din Codul penal (f.d.9).

19. Prin ordonanța din 14 iunie 2022 a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Centru, Iurcu Maxim, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a bănuïtului Dimitrov Alexei și clasarea cauzei penale nr. XXXXXXXXX

în temeiul prevederilor art. XXX alin. (X) pct. X) din Codul de procedură penală (f.d.11-26).

20. Așadar, cu referire la acțiunea înaintată de Dimitrov Alexei, instanța de apel a considerat necesar de a accentua faptul că contrar poziției Ministerului Justiției al RM și concluziilor primei instanțe, Dimitrov Alexei este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, or ultimul a fost scos de sub urmărirea penală în temeiul art. XXX alin. (X) pct. X) din Codul de procedură penală, ceea ce constituie un temei al reabilitării persoanei.

21. La caz, instanța de apel a reținut că alegațiile Ministerului Justiției al RM, precum că pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate, în condițiile în care, ilegalitatea actului procedural nu a fost constatată și prevederile art. 3 și art.6 din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, sunt indisolubile, or, deși la caz nu a fost constatată ilegalitatea nici a unui act procedural ale organului de urmărire penală, totuși intentarea în privința persoanei al urmăririi penale, cu constatarea ulterioară a unui temei de reabilitare și scoaterea acesteia de sub urmărire penală, acordă dreptul la despăgubiri persoanei vătămate.

22. Totodată, instanța de apel a reținut că alegațiile Ministerului Justiției al RM precum că pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate, în condițiile în care reclamantul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de condamnat, sunt eronate, or, art. 3 alin. (1) din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 statuează exhaustiv condițiile în care este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

23. Suplimentar, instanța de apel a notat că urmează a fi respinse ca neîntemeiate și alegațiile Ministerului Justiției al RM, precum că acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele legislației, iar lui Dimitrov Alexei i-au fost asigurate toate garanțiile prevăzute de legislația procesuală, or, prin prisma art. 2036 alin. (3) din Codul civil, este suficient ca să existe un temei de reabilitare al persoanei fizice, iar repararea prejudiciului poate fi solicitată chiar și în lipsa vinovăției organului de urmărire penală.

24. Astfel, la caz, instanța de apel a reținut că temeiul în baza căruia a fost scos de sub urmărire penală, este prevăzut la art. 284 alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală și reprezintă un temei de reabilitare și în temeiul art. 6 lit. b) din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, ultimul este în drept de a-i fi reparat prejudiciul, iar alegațiile Ministerului Justiției al RM în acest sens nu se vor reține.

25. Cu toate acestea, instanța de apel accentuează că măsurile întreprinse de organul de urmărire penală au fost îndreptate întru elucidarea tuturor circumstanțele importante pentru cauza penală, în scopul aflării adevărului și acumulării probelor, deși faptul scoaterii apelantului de sub urmărire penală, demonstrează că, acțiunile organului de urmărire penală și intentarea urmăririi penale în privința lui Dimitrov Alexei, cu recunoașterea acestuia în calitate de bănuț, nu au fost necesare și rezonabile, or lipsa motivelor intentării unei cauze

penale nu permite într-un mod legal urmărirea penală a reclamantului pentru perioada dată.

26. În același sens, instanța de apel a considerat eronată și concluzia instanței de fond, care a menționat că scoaterea de sub urmărirea penală a persoanei, la etapa când aceasta a fost recunoscut doar în calitate de bănuit, nu echivalează cu tragerea ei la răspunderea penală, dat fiind că practica constantă CEDO clar a definit că, acuzația în materia penală și tragerea la răspunderea penală, nu face distincție dintre calitatea procesuală de bănuit sau învinuit.

27. Distinct de cele expuse, instanța de apel a notat că legiuitorul a prevăzut această circumstanță și în baza art. 64 alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală, bănuitul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul să ceară și să primească repararea prejudiciului cauzat de acțiunile nelegitime ale organului de urmărire penală, ale procurorului sau ale instanței.

28. Astfel, legea într-o manieră certă și clară definește și prevede dreptul bănuitului la repararea prejudiciului cauzat, urmare a oferirii statutului procesual chiar de bănuit într-o cauză de penală, cu ulterioara scoatere de sub urmărirea penală.

29. În continuare, instanța de apel analizând prevederile art. 2036 alin. (1)-(3), art. 2037 alin.(1) –(3) din Codul civil, art. 11 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în coraport cu cerința reclamantului Dimitrov Alexei privind încasarea prejudiciului moral, a concluzionat că la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că, despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

30. Subsecvent, instanța de apel a relevat că potrivit prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XII din 25 februarie 1998, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se determină de instanța de judecată luându-se în considerare următoarele:

- gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă – în speță, Dimitrov Alexei a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XXX¹ alin. (X) lit. X) din Codul penal, infracțiune mai puțin gravă, pentru care este prevăzută pedeapsa maximă cu închisoare de până la 4 ani;

- caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată – la caz, acțiunile organelor urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței judecătorești au fost ineficiente;

- rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei, natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei;

- durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată. În speță, urmărirea penală a fost efectuată pe parcursul unei perioade 6 zile – din 08 iunie 2022 până la 14 iunie 2022;

- durata aflării nelegitime a persoanei în detenție, în urma intentării cauzei penale, Dimitrov Alexei nu a fost privat de libertate, ultimul potrivit acțiunii nu a invocat faptul că în privința sa au fost aplicate careva măsuri procesuale de constrângere, nefiind administrate probele corespunzătoare în acest sens.

31. Analizând circumstanțele expuse, instanța de apel a conchis că luând în considerație suferințele psihice suportate de către Dimitrov Alexei în urma tragerii ilegale la răspundere penală, gradul trăirilor negative și disconfortul suportat odată cu supunerea acestuia urmăririi penale, consecințele produse familiei, de stresul precum și de efectele psihice provocate, compensația bănească în mărime de 20 000,00 de lei pretinse de către reclamantul Dimitrov Alexei, este una disproportională și excesivă în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității.

32. Prin urmare, având în vedere principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, instanța de apel a concluzionat că suma de 5 000,00 de lei va constitui o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat apelantului Dimitrov Alexei, fiind exagerată suma de 20 000,00 de lei solicitată de către ultimul cu titlu de prejudiciu moral, având în vedere și faptul că în privința reclamantului nu au fost aplicate careva măsuri privative de libertate.

33. În acest sens, suma de 5 000,00 de lei corespunde cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de ultimul, din care considerente, urmează a fi încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Dimitrov Alexei suma de 5 000,00 de lei, care este rezonabilă, proporțională în raport cu criteriile stabilite la caz și corespund circumstanțelor cauzei, iar în rest pretenția se respinge ca neîntemeiată.

34. Apreciind cele reținute, instanța de apel a considerat necesar de a accentua faptul că la aprecierea quantumului prejudiciului moral, instanța a ținut cont, în principal de impactul ce l-a avut atragerea ilegală al reclamantului la răspundere penală, cu scoaterea ulterioară acestuia de sub urmărire penală, or quantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor, iar suma de 5 000,00 de lei, este una rezonabilă și echitabilă în raport cu suferințele psihice ale reclamantului cauzate prin atragerea la răspundere penală, astfel suma respectivă urmează a fi încasată din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

35. La 21 martie 2024, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

35.1. În motivarea recursului, recurentul a indicat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar a invocat că instanța de apel la adoptarea soluției judecătorești, a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, pentru aplicabilitatea prevederilor din Legea nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, necesită a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3 - cazurile de reparare a prejudiciului material și moral. Prin urmare, normele legale în cauză sunt indisolubile, respectiv nu pot fi aplicate separat.

35.2. Drept consecință, a considerat că instanța de apel eronat a admis în continuare acțiunea, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate ale prevederilor Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998. Or, în astfel de situații nu există nici temei legal de a solicita încasarea acestui prejudiciu.

35.3. Prin urmare, a susținut că prejudiciul în mod eronat a fost dispus a fi încasat, în condițiile în care a considerat că nu sunt întrunite condițiile expres prevăzute de lege, prin prisma Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998. De asemenea, în condițiile în care intimatul/reclamantul nu a fost condamnat, se atestă netemeinicia dispunerii încasării sumelor respective. Or, potrivit art. 50 din Codul penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege.

35.4. Prin efectuarea unei generalizări, a dorit să atragă atenția instanței de recurs că în majoritatea cazurilor, instanțele de judecată, la examinarea litigiilor ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, apreciază eronat circumstanțele cauzei. Instanța nu ar trebui să-și formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu întrunirea condițiilor legale și respectiv - existența unui prejudiciu. Este necesar de a fi stabilit prin probe pertinente și concludente, dacă a existat în mod veridic un prejudiciu, ce justifică necesitatea acordării de satisfacții pecuniare , în cuantumul respectiv.

36. La 27 martie 2024, Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandr, a declarat recurs împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, modificarea deciziei instanței de apel în partea prejudiciului moral, prin majorarea acestuia.

36.1. În motivarea recursului, recurentul a indicat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar a invocat că este de acord parțial cu argumentele expuse în partea motivatoare a deciziei instanței de apel și anume în partea constatării existenței acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, însă nu este de acord cu suma de 5000,00 de lei pe care instanța de apel a acordat-o cu titlu de prejudiciu moral, deoarece suma acordată cu titlu de prejudiciu moral este o sumă net inferioară raportată la practica națională pentru categorii similare de cauze.

36.2. Subsecvent, a menționat că caracterul și gravitatea prejudiciului moral urmează a fi apreciat, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viața familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii urmează să fie acordată o despăgubire care, pe de o parte, are mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare, și pe de altă parte se ia cont de particularitățile cazului. Astfel, cu referire la repararea prejudiciului moral singura concluzie în acord cu practica CEDO, care a făcut o serie de aprecieri notabile în ceea ce privește proba prejudiciului moral, este că proba faptei ilicite este suficientă, urmând ca prejudiciul și raportul de cauzalitate să fie prezumate.

36.3. În continuare a indicat că producerea prejudiciului moral rezultă din simpla existență a faptei ilicite, iar cuantumul acestuia urmează a fi determinat de caracterul subiectiv intern al prejudiciului moral.

36.4. Drept urmare, a susținut că suma de 20 000,00 de lei, apreciată drept prejudiciu moral suportat urmare a acțiunii ilicite a organului de urmărire penală, este una rezonabilă, neexcesivă, adecvată în raport cu acțiunea prejudiciabilă comisă de stat prin intermediul organelor sale responsabile, prin urmare ar fi în măsură să ofere o minimă satisfacție reclamantului urmare a dreptului lezat al acestuia.

37. La 08 mai 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei terestre, a expediat în adresa participanților la proces, copiile recursurilor declarate de Ministerul Justiției al RM și de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandr, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d. 167).

38. La 17 iunie 2024, prin intermediul poștei electronice (f.d. 170), Inspectoratul General al Poliției al MAI al RM a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului declarat de către Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandr, dar, admiterea recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, casarea deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu pronunțarea unei noi decizii prin care să fie menținută hotărârea din 05 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 171/174).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

39. Art.13 alin. (5¹) al Legii nr.64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (introdus prin LP224 din 31 iulie 24, MO3161-363/16.08.24 art.569; în vigoare 16 august 24), stabilește că:

„Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componență, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.”

40. Art. 429 din Codul de procedură civilă, prevede că:

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

41. Art. 434 alin.(1)–(2) din Codul de procedură civilă, prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

42. Art. 433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă, prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

f) recursul este vădit neîntemeiat.

43. Art. 432 alin. (1) lit.a), b) și e) și (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că, recursul este admis dacă:

„a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(2)Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

44. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, prevede că:

„În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

45. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 06 decembrie 2023 (f.d.142).

46. Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.1556 (f.d.1153), rezultă că la 05 martie 2024, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal, copia deciziei integrale din 06 decembrie 2023, însă, date privind recepționarea acesteia de către ultimii la materialele cauzei nu se regăsesc.

47. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, la 21 martie 2024, precum și recursul declarat de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru, la 27 martie 2024, se consideră depuse în termenul stabilit de art.434 din Codul de procedură civilă (*a se vedea pct.41*).

48. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

49. Din analiza recursului declarat de Ministerul Justiției al RM rezultă că, drept temei de declarare a recursului au fost invocate prevederile art. 432 alin. (1) lit.a), b) și e) din Codul de procedură civilă, în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023 (*a se vedea pct. 43*).

50. Iar, din analiza recursului declarat de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru, reține că ultimii au făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) lit.a), b) din Codul de procedură civilă, în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023 (*a se vedea pct.43*).

51. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurenții au făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) lit.a), b), e) din Codul de procedură civilă, nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău este bazată pe o interpretare eronată a legii, că aceasta ar fi contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție pe cauze similare, iar prin admiterea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al RM și de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru s-ar consolida sau s-ar modifica jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

52. Așadar, verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

53. Or, recurenții invocând dispozițiile art.432 alin.(1) lit.a) și b) din Codul de procedură civilă, în cererile de recurs depuse împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, aceștia nu au explicat concret aceste pretenții.

54. Astfel că art.432 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă se referă la faptul că un recurs este admisibil dacă interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție. Din recurs nu rezultă în mod clar de ce hotărârea primei instanțe și decizia instanței de apel sunt contrare jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de

Justiție. De asemenea nu se menționează nicio decizie sau un alt act a Curții Supreme care ar da o altă interpretare Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 sau altor aspecte de drept invocate în recurs, nefiind constatate nici de instanța de recurs, prin urmare în latura dată recursul este unul vădit neîntemeiat. Completul notează că nici acesta, analizând practica judiciară a Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că actele judecătorești contestate ar fi contrare jurisprudenței acesteia.

55. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă, se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului. Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, și în acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

56. Aici, instanța de recurs notează că, jurisprudența Curții Supreme de Justiție pe categoria dată de litigii este una vastă și uniformă, respectiv nu se constată că decizia contestată ar fi contrară acesteia.

57. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ține să reitereze că temeiurile stabilite la art.432 alin.(1) lit.a) și art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă nu pot fi invocate simultan, deoarece ele se exclud reciproc.

58. Cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, de către recurenți în cererile de recurs, precum că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul normei enunțate, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

59. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost

comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

60. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

61. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar, în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza *Dulaurans v. France*, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (cauza *Tel v. Turkey*, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (cauza *Anđelković v. Serbia*, 2013; cauza *Lazarević v. Bosnia and Herzegovina*, 2020).

62. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate

participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

63. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16 ianuarie 2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia "hotărâre arbitrară"), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr.2), din 05 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Balliktaş Bingöllü v. Turcia*, din 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreo dată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

64. Din textul recursului declarat de Ministerul Justiției al RM nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

65. Subsidiar, sintagma „*bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor*” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

66. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursurilor în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurenților obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

67. În speță, motivele menționate în cererile de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra cărora instanța de apel, s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

68. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației (redată în cererea de apel), nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

69. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

70. În contextul prevederilor art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs de către recurent a temeiurilor conținute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică sub aspectul dat temeiurile recursului.

71. La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

72. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

73. Cu referire la cauza nr. 2ra-1635/21, invocată de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, în cererea de recurs, cu titlu de practică unitară, Completul de judecată menționează că nu poate fi apreciată ca fiind o practică uniformă a Curții Supreme de Justiție, întrucât aceasta a fost pronunțată în perioada anterioară modificării orientării jurisprudențiale în materia interpretării normelor legale aplicabile spețelor ce vizează aceeași problematică.

74. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în prezent, practica Curții Supreme de Justiție a evoluat, iar soluțiile recente pe marginea unei astfel de categorii de litigii oferă o apreciere distinctă (a se vedea de exemplu: cauza Mihail Jelezoglo vs Ministerul Justiției al RM – dosar nr. 2ra-621/23; cauza Ștefăniță Ion vs Ministerul Justiției al RM – dosar nr. 2ra-1121/23; cauza Saracuța Denis vs Ministerul Justiției al RM - dosar nr.2ra-1061/23; cauza Bejenaru Stanislav vs Ministerul Justiției al RM– dosar nr.2ra-1144/24).

75. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că decizia invocată de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, nu pot fi

considerată relevantă acestei categorii de cauze și nu corespunde liniei jurisprudențiale actuale a Curții Supreme de Justiție.

76. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. f), urmează a fi apreciat ca fiind vădit neîntemeiat și considerat inadmisibil.

77. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art.433 alin. (1) lit. f), art.440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibile recursurile depuse de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Dimitrov Alexei, reprezentat de avocatul Terziman Alexandru, împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat